DOI: 10.59560/18291155-2024.3-195

ԱՆԱՀԻՏ ՉԱԽՈՅԱՆ
ՀՀ ՆԳՆ փրկարար ծառայության
ծառայության կազմակերպման վարչության
ավագ հրահանգիչ,
Հայ-ռուսական համալսարանի
իրավունքի տեսության և սահմանադրական
իրավունքի ամբիոնի հայցորդ

ՓՐԿԱՐԱՐԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՂԻ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԵՐԱՇԽԻՔՆԵՐԻ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ

Ամփոփագիր

«Փրկարարական ծառայողի սոցիալական երաշխիքների իրավական հիմնախնդիրները Հայաստանի Հանրապետությունում» վերտառությամբ հոդվածը նվիրված է Հայաստանի Հանրապետությունում փրկարարական ծառայողների սոցիալական երաշխիքների իրավական հիմնախնդիրների ուսումնասիրությանը:

Փրկարար ծառայության անձնակազմն իրենից ներկայացնում է հատուկ մասնագիտական խումբ, որի հիմնական նպատակը բնակչությանը տարբեր տեսակի սպառնալիքներից պաշտպանելն է: Այս առումով առանձնահատուկ նշանակություն են ստանում սոցիալապես նշանակալի գործառույթներ և խնդիրներ կատարող փրկարարական ծառայողների նկատմամբ պետության կողմից երաշխիքների և արտոնությունների տրամադրման և ապահովման խնդիրները:

Հոդվածի արդիականությունը պայմանավորված է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ ամրագրված և ժամանակակից հասարակության մեջ առկա սոցիալական երաշխիքների համապարփակ վերլուծության անհրաժեշտությամբ, ինչը թույլ կտա սոցիալական

երաշխիքների իրականացման խնդիրների ու մեխանիզմների բացահայտման արդյունքում մշակել համակարգի բարելավման նոր մոտեցումներ:

Հոդվածում քննարկվում են սոցիալական երաշխիքների ծագումնաբանությունը և պատմական զարգացումը, առանձնացվում են հատուկ կատեգորիայի անձանց, մասնավորապես՝ փրկարարական ծառայողների համար օրենսդրությամբ ամրագրված և տրամադրվող սոցիալական երաշխիքները և դրանց տրամադրման առանձնահատկություններն ու հիմնախնդիրները:

Հիմնաբառեր. Սահմանադրություն, սոցիալական երաշխիք, փրկարարական ծառայող, իրավունք, պետություն:

1. Սոցիալական երաշխիքների ծագման պատմական ակնարկ: «Սոցիալական երաշխիք» հասկացության սահմանումները

Սոցիալական երաշխիքները և աշխատողների իրավունքների պաշտպանությունն ունեն երկար և բարդ պատմություն, ինչը կապված է սոցիալական շարժումների զարգացման, օրենսդրության և տնտեսական փոփոխությունների հետ:

Սոցիալական երաշխիքը (անգլերեն՝ social guarantee) նյութական և իրավական միջոցների ամբողջություն է, որն ապահովում է տվյալ հասարակության անդամների սահմանադրական սոցիալ-տնտեսական և սոցիալ-քաղաքական իրավունքների իրականացումը[1]:

Սոցիալական երաշխիքը միջոցների, մեթոդների և պայմանների ամբողջություն է, որով ապահովվում են անհրաժեշտ կենսապայմաններ հասարակության անդամների սոցիալ-տնտեսական և սոցիալ-քաղաքական իրավունքների ոլորտում: Վերջինս որոշակի անձանց շրջանակի համար պետության կողմից կազմակերպվող օգնության ձև է, որը տրամադրվում է օրենքով սահմանված իրավիճակներում որոշակի

[1] Տես Социологический энциклопедический словарь. На русском, английском, немецком, французском и чешском языках // Редактор-координатор - академик РАН Г. В. Осипов. - М.: Издательская группа ИНФРА М — НОРМА, 1998. — 488 с. - С. 50:

իրավական փաստերի առկայության դեպքում՝ քաղաքացիների սոցիալական դրությունը հավասարեցնելու նպատակով:

Դեռևս հին քաղաքակրթություններում, ինչպիսին է օրինակ Հռոմեական կայսրությունը, գոյություն ունեին սոցիալական աջակցության ձևեր, թեև դրանք սահմանափակ էին: Օգնությունը հիմնականում տրամադրվում էր վետերաններին և աղքատներին՝ աջակցության տեսքով:

18-19-րդ դարերում, արդյունաբերության և քաղաքների զարգացումն ու աճը հանգեցրեցին աշխատանքային պայմանների վատթարացմանը, ինչն էլ հիմք հանդիսացավ սոցիալական խնդիրների առաջացման համար: Այս իրավիճակը հանգեցրեց առաջին սոցիալական բարեփոխումների և աշխատավորների իրավունքների շարժումների ստեղծմանը:

Հատկանշական է նշել, որ առաջին սոցիալական բարեփոխումները ծնունդ են առել Մեծ Բրիտանիայում 1834 թվականին ընդունված՝ «Աղքատների մասին օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին» օրենքով: Սույն օրենքով սկսեց համակարգվել աղքատներին օգնություն տրամադրելու մշակույթը: Նշված ակտը առաջինն էր, որ ընդգծեց կառավարության դերի կարևորությունն աղքատներին աջակցելու հարցում[1]:

19-րդ դարի վերջին սկսեցին ի հայտ գալ սոցիալական ապահովագրության և կենսաթոշակների առաջին ձևերը: 1889 թվականին Գերմանիան դարձավ աշխարհում առաջին պետությունը, որն ընդունեց ծերության սոցիալական ապահովագրության ծրագիրը, որը մշակվել էր Գերմանիայի կանցլեր Օտտո ֆոն Բիսմարկի կողմից: Գաղափարն առաջին անգամ առաջ քաշվեց Բիսմարկի հրամանով 1881 թվականին Գերմանիայի կայսր Ուիլյամ Առաջինի կողմից՝ գերմանական խորհրդարանին ուղղված բեկումնային նամակում:

Գերմանական համակարգը տրամադրում էր նաև կենսաթոշակային և հաշմանդամության նպաստներ, որոնց մասնակցությունը պարտադիր

[1] Տես Poor Law reform, https://www.parliament.uk/about/living-heritage/transformingsociety/livinglearning/19thcentury/overview/poorlaw/#:~:text=The%20Poor%20Law%20Amendment%20Act,all%20the%20commission's%20main%20recommendations (03.09.2024):

էր. վճարումները վերցվում էին աշխատողներից, գործատուից և կառավարությունից[1]:

Երկրորդ համաշխարհային պատերազմից հետո արևմտյան երկրների մեծ մասն սկսեց մշակել սոցիալական պաշտպանության ինտեգրված մոտեցում, որը հանգեցրեց սոցիալական պետության ստեղծմանը:

Աստիճանաբար տարբեր երկրներում սկսեցին ներդրվել սոցիալական ապահովագրության համակարգեր՝

- առողջության ապահովագրություն,
- կենսաթոշակներ,
- սոցիալական երաշխիքների այլ համակարգեր:

1935 թվականին Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներն ընդունեց «Սոցիալական ապահովության մասին» օրենքը, իսկ Մեծ Բրիտանիան ստեղծեց Առողջապահության ազգային ծառայությունը 1948 թվականին: Նույն թվականին ընդունվեց Մարդու իրավունքների համընդհանուր հռչակագիրը, որը սահմանեց սոցիալական ապահովության իրավունքը:

20-րդ դարի վերջին տասնամյակներին և 21-րդ դարի սկզբին սոցիալական երաշխիքները շարունակեցին զարգանալ և հարմարվել նոր պայմաններին: Սոցիալական պաշտպանության համակարգերում աշխատողների նոր խմբերի, օրինակ՝ շտապ օգնության աշխատողների ընդգրկումն ավելի տարածված դարձավ:

Միջազգային կազմակերպությունները, ինչպիսին է օրինակ Աշխատանքի միջազգային կազմակերպությունը (ԱՄԿ), մշակել են սոցիալական երաշխիքների վերաբերյալ տարբեր չափորոշիչներ և առաջարկություններ, որոնք հիմք են հանդիսանում ազգային օրենքների և ծրագրերի համար:

Վերջին տարիներին ուշադրություն է դարձվել սոցիալական ծրագրերի ընդգրկմանը և աշխատանքային պայմանների բարելավմանը, ներառյալ վտանգավոր մասնագիտությունների աշխատողների համար ավելի լավ սոցիալական պաշտպանվածության ապահովումը:

[1] Տես Social Security History, https://www.ssa.gov/history/ottob.html#:~:text=Germany%20became%20the%20first%20nation,letter%20to%20the%20German%20Parliament (03.09.2024):

Առաջին արձագանքողների և վտանգավոր աշխատանք կատարող այլ աշխատողների սոցիալական պաշտպանությունը շարունակում է զարգանալ՝ ի պատասխան օրենսդրության, տնտեսության և հասարակության փոփոխությունների: Այս առումով տեղին է ընդգծել Ա.Գ. Վաղարշյանի մոտեցումը, համաձայն որի՝ մարդու իրավունքների երաշխիքները պայմաններ, կառուցակարգեր, եղանակներ ու միջոցներ են՝ ուղղված իրավունքների և ազատությունների կենսագործմանը, դրանց պահպանությանը և պատշաճ պաշտպանությանը: Առանց երաշխիքների մարդու իրավունքները կմնան բարի ցանկություն, պատվիրան և չեն կարող կատարել իրենց հասարակական առաքելությունը: Այդ երաշխիքների համակարգում կարևոր տեղ են գրավում իրավականները: Դրանք Սահմանադրությամբ և օրենքներով ամրագրված մարդու իրավունքներն են, դրանց իրականացման կարգը, պահպանության և պաշտպանության իրավական միջոցները, կառուցակարգերը[1]:

2. Փրկարարական ծառայողների սոցիալական երաշխիքների իրականացման իրավական հիմքերը Հայաստանի Հանրապետությունում

Հայաստանի Հանրապետությունում փրկարարական ծառայողների սոցիալական երաշխիքները կարգավորվում են ՀՀ Սահմանադրությամբ, «Փրկարար ծառայության մասին», «Զինվորական ծառայության և զինծառայողի կարգավիճակի մասին», «Պետական պաշտոններ և պետական ծառայության պաշտոններ զբաղեցնող անձանց վարձատրության մասին» ՀՀ օրենքներով և այլ իրավական ակտերով:

ՀՀ Սահմանադրության 1-ին հոդվածը սահմանում է. «Հայաստանի Հանրապետությունն ինքնիշխան, ժողովրդավարական, սոցիալական, իրավական պետություն է»: ՀՀ Սահմանադրության 3-րդ գլխով սահմանվում են տնտեսական, սոցիալական և մշակութային ոլորտներում օրենսդրական երաշխիքները և պետության քաղաքականության հիմնական նպատակները:

[1] Տես **Վաղարշյան Ա.Գ.,** Մարդու իրավունքների ու ազատությունների կենսագործման և սահմանափակման սահմանադրական նորամուծությունները (համակարգային և ձևական իրավաբանական մեկնաբանություն): Էջ 1:

Սահմանադրական հիմնադրույթները և պահանջները սոցիալական պրակտիկայում կենսագործելու բազմափուլ ճանապարհի առաջին օղակն են: Հիմնական օրենքի դրույթների հետագա զարգացումը կատարվում է այլ նորմատիվ փաստաթղթերի միջոցով: Սահմանադրությունն ինքնին առանց այլ օրենքների ընդունակ չէ լուծելու իրավական կարգավորման խնդիրները: Սահմանադրական շատ դրույթների գործողությունը նպատակին է ծառայում ընթացիկ օրենսդրության հետ համալիր, փոխկապակցված[1]:

Ոլորտը կարգավորող օրենսդրության ուսումնասիրությունը թույլ է տվել բացահայտել, որ փրկարարական ծառայողների կարգավիճակը սոցիալական երաշխիքների մասով ունի բազմաթիվ բացեր, ինչը հանգեցնում է ծառայության գրավչության և կադրերի համալրվածության պակասի, որի հետևանքով ցածրանում է բնակչությանը մատուցվող ծառայության որակը:

Սոցիալ-տնտեսական խթաններն ուղղակիորեն ազդում են աշխատողների կատարողականի վրա:

Փրկարարական ծառայողների ներկայիս տնտեսական իրավիճակի վերլուծությունը ցույց է տալիս սոցիալական երաշխիքների որոշակի արժեզրկում՝ միասնական և համակարգային մոտեցման բացակայության պատճառով, որի համար հիմք են հանդիսանում սոցիալ-տնտեսական երաշխիքների տրամադրման ոչ բավարար զարգացվածությունը, կազմակերպչական և բավարար իրավական մեխանիզմների բացակայությունը, անբավարար ֆինանսավորումը, երաշխիքների տրամադրման երկար սպասումները: Այս բոլոր փաստերն ի հայտ են բերում մի շարք հակասություններ հայտարարված սոցիալական երաշխիքների և գործնականում դրանց իրականացման միջև:

Հարկ է նշել, որ միևնույն ժամանակ, հենց կառավարությունն ու պետական կառույցներն են փրկարարական ծառայողներին և նրանց ընտանիքների անդամներին հոչակված սոցիալ-տնտեսական իրավունքների ապահովման երաշխավորը:

[1] Տես **Վաղարշյան Ա.Գ.,** Մարդու իրավունքների ու ազատությունների կենսագործման և սահմանափակման սահմանադրական նորամուծությունները (համակարգային և ձևական իրավաբանական մեկնաբանություն): Էջ 6:

ՀՀ ներքին գործերի նախարարության փրկարար ծառայության առջև դրված խնդիրների որակյալ կատարումը կախված է անձնակազմի առավելագույն ջանքերից և նրանց ներուժի օգտագործումից, ինչը հնարավոր է միայն սոցիալական և տնտեսական երաշխիքների արդյունավետ օգտագործման պարագայում:

Տարբեր երկրներ իրենց ներպետական օրենսդրությանը համապատասխան ունեն փրկարարների սոցիալական պաշտպանության իրենց ձևերը և մեխանիզմները: Հայաստանի Հանրապետությունում կարող ենք առանձնացնել հետևյալները.

- Աշխատավարձ. «Փրկարար ծառայության մասին» օրենքի 40-րդ հոդվածի համաձայն՝ փրկարարական ծառայության յուրաքանչյուր ծառայող ունի ծառայության համար համարժեք վարձատրության իրավունք: Փրկարարական ծառայության ծառայողի վարձատրության հետ կապված հարաբերությունները կարգավորվում են «Պետական պաշտոններ և պետական ծառայության պաշտոններ զբաղեցնող անձանց վարձատրության մասին» օրենքով, որը սահմանում է հիմնական աշխատավարձից բացի որոշ կատեգորիայի անձանց համար, Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային օրենսդրությամբ սահմանված ծանր, վնասակար, առանձնապես ծանր, առանձնապես վնասակար աշխատանքներ կատարելու, բարձրլեռնային վայրերում, արտաժամյա, գիշերային ժամերին, հանգստյան, տոնական օրերին աշխատելու, զինվորական, քրեակատարողական և փրկարար ծառայության, առանձնակի ռիսկայնության, ինչպես նաև հատուկ մասնագիտացման առանձնահատկություններով պայմանավորված հավելյալ վճար:

Որպես հավելյալ վճար փրկարարական ծառայողների համար օրենսդրությամբ ամրագրված սոցիալական երաշխիքներից են, օրինակ, ՀՀ կառավարության 2014 թվականի հուլիսի 3-ի թիվ 712-Ն որոշմամբ սահմանված՝ փրկարար ծառայությունում ծառայության առանձնահատկություններով պայմանավորված հավելումների տրամադրումը:

2023 թվականի մայիսի 1-ից «Փրկարար ծառայության մասին» օրենքում համապատասխան փոփոխությունների և լրացումների արդյունքում փրկարարական ծառայողների համար ներդրվեց ատեստավորման համակարգը, որի նպատակն է ստուգել զբաղեցրած պաշտոնին համապատասխանությունն ու հաշվարկել հավելավճար: Հարկ է նշել, որ չնայած տևական ժամանակ է, ինչ նշված համակարգը օրենսդրությամբ ներդրվել է, սակայն կազմակերպչական, ֆինանսավորման և մի շարք այլ խնդիրների պատճառով դեռևս ամբողջությամբ չի ծառայում իր նպատակին:

- Կենսաթոշակ. Բազմաթիվ երկրներում կան հատուկ կենսաթոշակային ծրագրեր փրկարարների համար, որոնք նրանց կենսաթոշակ են տրամադրում որոշակի տարիքը լրանալուց հետո կամ հաշմանդամության թոշակի անցնելու դեպքում: Հայաստանի Հանրապետությունում փրկարարական ծառայողների կենսաթոշակային ապահովումը կարգավորվում է «Պետական կենսաթոշակների մասին» օրենքով, որի 17-րդ հոդվածի համաձայն Փրկարար ծառայության ծառայողներն ունեն զինվորական կենսաթոշակի իրավունք: Այս առումով հարկ է նշել, որ այո, չնայած փրկարարական ծառայողներն ստանում են զինվորական կենսաթոշակ, սակայն այս հարցը մնում է թիրախային, քանի որ ՀՀ օրենսդրությամբ փրկարարական ծառայողը զինծառայող չէ, միաժամանակ զինծառայողների սոցիալական երաշխիքները փրկարարական ծառայողների վրա տարածվում են ոչ ամբողջ ծավալով:

- Առողջության ապահովագրություն. Առաջին արձագանքողների բժշկական օգնության և սպասարկման հետ կապված հարաբերությունները կարգավորվում են «Զինվորական ծառայության և զինծառայողի կարգավիճակի մասին» օրենքի 64-րդ հոդվածով, համաձայն որի՝ զինծառայողները, ինչպես նաև նրանց ընտանիքների անդամները Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեի միջոցների հաշվին ապահովվում են որակյալ բժշկական օգնությամբ՝ համապատասխան գերատեսչական ռազմաբժշկական հաստատություններում, կամ այլ

բժշկական հաստատություններում՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով:

Այս սոցիալական երաշխիքը, սակայն, չի տարածվում նախկին ծառայող հանդիսացող փրկարարական ծառայողների ընտանիքի անդամների վրա:

- Սոցիալական նպաստներ. դրանք կարող են լինել ճանապարհորդական նպաստներ, զեղչեր տարբեր ծառայությունների և ապրանքների վրա, ինչպես նաև օգնություն բնակարան ձեռք բերելու հարցում:

- Ուսուցում և զարգացում. Փրկարարները կարող են օգտվել մասնագիտացված դասընթացներից և զարգացումներից՝ օգնելու նրանց մնալ իրենց ոլորտում պրոֆեսիոնալ:

- Հոգեբանական աջակցություն. հաշվի առնելով սթրեսային և էմոցիոնալ պահանջկոտ աշխատանքային միջավայրը, կարող են տրամադրվել հոգեբանական օգնություն և աջակցության ծառայություններ:

Այս երաշխիքներն օգնում են ապահովել արտակարգ իրավիճակների արձագանքման աշխատակիցների անվտանգությունն ու աջակցությունը բարձր ռիսկային, դժվարին միջավայրում, որտեղ նրանք աշխատում են:

Խոսելով փրկարարական ծառայողների մասին՝ անհրաժեշտ է ընդգծել, որ մասնագիտական առաջադրանքներ կատարելիս վերջիններս մշտապես վտանգի տակ են դնում իրենց կյանքն ու առողջությունը:

Այս առումով ռիսկին միտված մասնագիտությունների աշխատակիցները պետք է վստահ լինեն պետության կողմից իրենց սոցիալ-տնտեսական իրավիճակի իրական երաշխավորված աջակցության հարցում:

Հատկանշական է, որ դեռևս 2019 թվականին ՀՀ վարչապետը ԱԻՆ աշխատակցի օրվան նվիրված միջոցառման ընթացքում ունեցած ելույթում փաստեց, որ կառավարության օրակարգում արտակարգ իրավիճակներին արդյունավետ հակազդելու, արտակարգ իրավիճակները արդյունավետ կառավարելու հարցը պետք է

լինի մշտական ուշադրության կենտրոնում և կառավարությունն առանձնահատուկ ուշադրություն պետք է դարձնի արտակարգ իրավիճակների աշխատողների սոցիալական պաշտպանվածության և երաշխիքների խնդրին:[1]

Հայաստանի Հանրապետության բնակչության անվտանգ կյանքի ապահովման գործում ահռելի է ՀՀ ՆԳՆ ՓԾ արդյունավետ և որակյալ աշխատանքի պայմանների ապահովումը, ինչի հիմքում ընկած է փրկարարական ծառայողների սոցիալ-տնտեսական երաշխիքների վերլուծության խնդիրը:

Խոսելով սոցիալական երաշխիքների մասին՝ պետք է ընդգծել «տրամադրման հաճախականության» չափանիշի կարևորությունը՝ հատուկ շեշտադրելով ժամանակին տրամադրման սկզբունքը, որը ենթադրում է երաշխիքների իրականացման հնարավորություն այն ժամանակահատվածում, որը չի արժեզրկում այդ երաշխիքների սոցիալական և նյութական նշանակությունը: Դրան համապատասխանելու անհրաժեշտությունը բխում է փրկարար ծառայության ստորաբաժանումների գործունեության վերլուծությունից:

3. Եզրակացություն

Ամփոփելով վերոշարադրյալը՝ գալիս ենք այն եզրահանգմանը, որ «Փրկարար ծառայության մասին», «Հրդեհային անվտանգության մասին», «Ռազմական դրության իրավական ռեժիմի մասին», «Պաշտպանության մասին», «Քաղաքացիական պաշտպանության մասին», «Արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության մասին», «Քաղաքացիական պաշտպանության ստորաբաժանումների մասին», «Փրկարարական ծառայության կանոնագիրքը հաստատելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքներով և այլ իրավական ակտերով սահմանված այլ լիազորությունների իրականացման ընթացքում փրկարարական ծառայողները, ծառայության առանձնահատկություններով պայմանավորված, իրականացնում են կյանքի ու առողջության համար

[1] Առանձնահատուկ ուշադրություն է պետք դարձնել ԱԻՆ աշխատողների սոցիալական երաշխիքների խնդրին. Փաշինյան https://armenpress.am/hy/article/986838 (28.08.2024 թ.):

վտանգավոր ծառայություն (մասնավորապես, 2019–2022 թթ. ընթացքում դեպքի, պատահարի վայրում աշխատանքներ իրականացնելիս զոհվել է 2, տուժել՝ 44 փրկարարական ծառայող)[1]:

Վերլուծելով փրկարարական ծառայությունը կարգավորող իրավանորմերը՝ կարելի է փաստել, որ փրկարարական ծառայությունը ռիսկային ծառայություն է, կազմակերպվում է կյանքի և առողջության համար վտանգավոր պայմաններում (պետք է նկատի ունենալ բուն փրկարարական գործունեությունը), ուստի ծառայության կարգավիճակը սոցիալական երաշխիքների մասով առնվազն պետք է հավասար դիտարկվի մյուս ուժային կառույցների հետ համեմատ:

Օգտագործված նորմատիվ իրավական ակտերի և գրականության ցանկ

1. ՀՀ Սահմանադրություն (06.12.2015 թ., ուժի մեջ է մտել 22.12.2015 թ., ՀՀՊՏ 2015.12.21):
https://www.concourt.am/normative-legal-bases/constitution-of-ra
2. «Փրկարար ծառայության մասին» օրենք,
https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=190366
3. «Զինվորական ծառայության և զինծառայողի կարգավիճակի մասին» օրենք, https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=195590
4. «Պետական պաշտոններ և պետական ծառայության պաշտոններ զբաղեցնող անձանց վարձատրության մասին» օրենք,
https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=194990
5. ՀՀ կառավարության 2014 թվականի հուլիսի 3-ի՝ «Զինված ուժերում, ազգային անվտանգության, ոստիկանության մարմիններում, պետական պահպանության, արտաքին հետախուզության, քրեակատարողական և փրկարար ծառայություններում ծառայության առանձնահատկություններով պայմանավորված հավելումների

[1] ՀՀ ՆԳՆ ՓԾ ճգնաժամային կառավարման ազգային կենտրոնի (վարչություն) կողմից տրամադրված վիճակագրություն:

տրամադրման դեպքերը, դրանց վճարման չափերը և կարգը սահմանելու մասին» թիվ 712-Ն որոշում, https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=195151

6. **Վաղարշյան Ա.Գ.,** Մարդու իրավունքների ու ազատությունների կենսագործման և սահմանափակման սահմանադրական նորամուծությունները (համակարգային և ձևական իրավաբանական մեկնաբանություն):

7. Социологический энциклопедический словарь. На русском, английском, немецком, французском и чешском языках // Редактор-координатор — академик РАН Г. В. Осипов. — М.: Издательская группа ИНФРА М — НОРМА, 1998. — 488 с.

8. Social Security History, https://www.ssa.gov/history/ottob.html#:~:text=Germany%20became%20the%20first%20nation,letter%20to%20the%20German%20Parliament (03.09.2024):

9. Poor Law reform, https://www.parliament.uk/about/living-heritage/transformingsociety/livinglearning/19thcentury/overview/poorlaw/#:~:text=The%20Poor%20Law%20Amendment%20Act,all%20the%20commission's%20main%20recommendations (03.09.2024):

10. Առանձնահատուկ ուշադրություն է պետք դարձնել ԱԻՆ աշխատողների սոցիալական երաշխիքների խնդրին. Փաշինյան https://armenpress.am/hy/article/986838 (28.08.2024 թ.):

11. ՀՀ ՆԳՆ ՓԾ ճգնաժամային կառավարման ազգային կենտրոնի (վարչություն) կողմից տրամադրված վիճակագրություն:

ОСНОВНЫЕ ПРАВОВЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНЫХ ГАРАНТИЙ СПАСАТЕЛЯ В РЕСПУБЛИКЕ АРМЕНИЯ

Аннотация

Для успешной реализации задач, поставленных перед спасательной службой МВД РА, необходимо сформировать комплексную систему правовых гарантий и материального стимулирования, которая сможет вовлечь в работу высокопрофессиональных, работоспособных и добросовестных специалистов спасательной службы.

Сотрудники спасательной службы – это особая профессиональная группа, основной целью которой является защита населения от различных угроз. В связи с этим особое значение приобретают проблемы предоставления и обеспечения государством гарантий и льгот спасателям, выполняющим социально значимые функции и задачи.

Актуальность данной статьи определяется всесторонним анализом социальных гарантий, установленных законодательством Республики Армения и существующих в современном обществе, выявлением проблем и механизмов их реализации, с целью разработки предложений и практических рекомендаций по совершенствованию системы.

В статье рассматривается генеалогия и историческое развитие социальных гарантий, освещаются социальные гарантии, установленные и предусмотренные законодательством для особой категории лиц, в частности спасателей, а также особенности и проблемы их обеспечения.

Ключевые слова: конституция, социальное обеспечение, спасатель, закон, государство.

LEGAL FUNDAMENTAL ISSUES OF SOCIAL GUARANTEES OF THE RESCUE SERVANT IN THE REPUBLIC OF ARMENIA

Annotation

In order to successfully implement the tasks set before the Rescue Service of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Armenia, it is necessary to form an integrated system of legal guarantees and material incentives, which can attract highly professional, efficient and conscientious specialists to the rescue service.

Rescue service personnel are a special professional group whose main goal is to protect the population from various threats. In this regard, the problems of providing guarantees and privileges by the state to the rescue workers performing socially significant functions and tasks are of particular importance. The relevance of this article is determined by the comprehensive analysis of social guarantees established by the legislation of the Republic of Armenia and existing in modern society, identifying the problems and mechanisms of their implementation in order to develop suggestions and practical recommendations for improving the system.

The article discusses the genealogy and historical development of social guarantees, highlights the social guarantees established and provided by legislation for a special category of persons, particularly rescue workers, and the features and problems of their provision.

Keywords: constitution, social guarantee, rescue servant, law, state.

Հոդվածը հանձնված է խմբագրություն 14.06.2024 թ., տրվել է գրախոսության 16.06.2024 թ., ընդունվել է տպագրության 26.06.2024 թ.: